సుగాలీ

మధ్యాహ్నం. మింటి సూర్యుడు మండుటెండతో మాడ్చేస్తున్నాడు. వెచ్చని వడగాడ్పు శరీరాన్ని దహిస్తూంది. కడుపులో యెలుకలు హడావిడి చేస్తున్నాయ్. కనీసం దాహం తీర్చుకుందామనుకున్నా కనుచూపుమేర యెక్కడా జలాశయం ఉన్నట్టు లేదు. చేసేదేమీ లేక ఉస్సూరంటూ మా యస్.ఓ. యిచ్చిన స్కెచ్ ఆధారంగా ముందడుగేస్తున్నా.

"అంతకుముందే అనేక వందలమందిని వాకబు చేశా. కానీ ప్రయోజనం లేదు. ప్రయోజనం లేదని వూరుకుంటే ... వూరుకుంటే ఉద్యోగం కాళీ. ఉద్యోగం కాళీ అయితే చేతిలోకి చిల్లపెంకులు గూడా రావు. ఇంట్లో దొంతులు దొర్లుతుంటాయి. 'పొట్ట కూడు పెట్టలేని వానికి పెళ్లామెందు'కంటుంది శ్రీమతి. బ్రతుకు భారమౌతుంది. ఆలూ, పిల్లలూ బజారున పడతారు. సభ్యప్రపంచంలో తలెత్తుక తిరగలేను. దీనికి ఆఖరు సాల్వేషన్ సూసైడ్. అబ్బ! ఈ విధంగా వూహించుకుంటూపోతోంటే భవిష్యత్తు అంధకారబంధురంగా కనిపించింది. లేమి ఘోరంగా నా కళ్లముందు నర్తించింది.

"అంతా అయోమయం ... ఏదీ ఈ లచ్చ్యాగూడెం దారే కనిపించదేం? దారి కనిపించకపోయినా అసలు ఆంధ్రదేశంలో ... కాదు ... కాదు ... అఖిల భారతంలో ఈ వూరు యెక్కడైనా కనిపిస్తుందా? మా ప్రాణం తీయడానికి రెవెన్యూ చిట్టాల్లో మాత్రమే ప్రత్యక్షమౌతూంటాయిగామోసు ఇలాంటి వూళ్లు. వద్దురా బాబు వద్దు, పగవాడికైనా ఈ సర్వే ఉద్యోగం. అందులోనూ ఈ నల్లమల అడవుల్లో సర్వే చేయడం వద్దు. వద్దనుకుంటే యెలా? కట్టుకున్నదానికి కనీసం గంజినీళ్లయినా పోయాలా? కర్తవ్యభారం ముందుకడుగేయించింది. అధికారవర్గంవారు ప్రసాదించిన స్కెచ్ మరల ఒకసారి నిశితంగా పరిశీలించా. తూర్పు పడమరలుగా కంకర రోడ్డు ... దాన్ని క్రాస్ చేస్తూ పాలేరు. రోడ్డుకు ఉత్తరంగా పదవ మైలురాయి వద్ద గుర్తించబడిన కాలిబాట. బాటకు ఈశాన్యంగా 'నల్లకొండల తిప్ప' దాని అవతలభాగంలో 'లచ్చ్యాగూడెం' నన్ను అవహాస్యం చేశాయి. పట్టుదలతో ముందుకు నడిచా.

హఠాత్తుగా ఘుర్ఘురవాలు వినిపిస్తున్నాయి. "బహుశా అడివిపందులో ... ఏదుపందులో అయి వుంటాయి. ఇంకేముంది? మనిషిని చూశాయా అంటే నా పని కాళీ. ఈ రోజుతో నూకలు చెల్లే యీ 'అడవి'లో అడుగు బెట్టాననుకున్నా! ఈ భావం స్ఫురించగానే యిక ముందుకు ఒక్క అడుగుగూడా వేయలేకపోయాను. వెనుదిరిగి చూశా. ఇంకేముంది? గుండె ఝల్లుమంది. వెంట తీసుకొచ్చిన గైడ్ వెనుకనే మాయమయ్యాడు.

శ్రీ
గుర్రంకొండతిరుపతిరావు

అడవి కంపచెట్లు దట్టంగా దడులు కట్టినట్లుగా నిలబడి ఉండి దృష్టి కిరణాలను గజం దూరం కూడా ముందుకు పోనియ్యడంలేదు. అడవి పందుల రొద మరీ దగ్గరగా వినిపిస్తూంది. మందలు మందలుగా అవి యెక్కడికో దండు వెడలాయనిపిస్తూంది. శరీరం కంపించింది. వళ్లంతా చెమటలు పట్టింది. కళ్లు తిరిగాయి. కాళ్లు తడబడ్డాయి. ముందుకు పాదం వేయడంతో చిటికెన వ్రేలంత లావున ఉన్న కొండముల్లు అరచేతి మందాన వున్న పాదరక్షను చీల్చుకుంటూ పాదంలోకి ప్రవేశించింది. రక్తం ధారగా స్రవిస్తూ ఉంది. చేసేదేమీ లేక బాధతో అక్కడే కూలబడిపోయా.

ఇంతలో మాయమైన గైడ్ మళ్లీ తిరిగొచ్చాడు. వస్తూనే చెప్పుకుపోతున్నాడు. "తల్లి సిగదరగ సెడ గొరికినయ్ బాబూ పా డీగలు! అయినా వదల్తాననుకుండయేమో! అంతమాత్తరానికే వదిలే ఘటం గాదుగా యిది. ఈగల నదిలిస్తా 'సిరిమాను' తొర్రలో నున్న పట్టును పడేసి లాగినా. అమ్మకొడుకు సేతికి జిక్కింది గాని నొటాకుదాకా కారిపోయిందయ్యా!" అంటూ తను సంపాదించిన తేనె పట్టును నాముందు పెట్టాడు. మామూలు పరిస్థితుల్లోనయితే, ఆ తేనెపట్టును జూచి అమృతం దొరికినంతగా సంతోషపడేవాణ్ణేగానీ. ఈ స్థితిలో అది నన్నేమీ సంతోషపెట్టకపోగా, అతని మాటలు మరీ చిరాకు తెప్పించాయి. దూరంగా పొమ్మని గర్జించా. నేను చేయలేని కార్యాన్ని తాను కనుగొని సాధించాననే సంతృప్తితో మిలమిలా మెరిసిపోతున్న ఆ కండ్లలోని కాంతి తటాలున మాయమైంది. అతను బెదురుతూనే ముందుకు వచ్చి నా స్థితిని గ్రహించాడు. ముందుకు వంగి నా కాలులోని ముల్లును బలంకొద్దీ లాగివేశాడు. అంతకుముందు స్రవించి గడ్డ కట్టుకపోయిన రక్తం మరలా ధారగా కారుతూంది. బాటమీది మట్టిని చేతితో తీసుకుని తార్చి నా గాయంమీద పోశాడు. అంతటితో రక్తం కారడం ఆగిపోయింది. ఆ విధంగా అతను నా గాయానికి ప్రకృతి వైద్యం చేశాడు.

"అడవిలో ఇంత అజాగర్తగా ఉంటే యెట్ల బాబూ? కూసింతసేపు యీ చెట్టు నీడలో పడుకోండి!" అంటూ ఆ చెట్టుక్రింద కంపా, గోడీ లేకుండా శుభ్రం చేశాడు. పైమీది పంచతీసి పరిచాడు. దానిమీద వత్తిగిలుతూనే 'సర్వే సరంజామా' అతనివద్ద లేదని గ్రహించా. సెడామడా చీవాట్లేశా. దానికి అతడు చిన్నబుచ్చుకుంటూ, "అయ్యో! తేనె సంబరంలో సెట్టుకాడ మరిసొచ్చినా, యిక్కడికెంతో దూరం లేదు. బేగి తిరిగొత్తా బాబయ్యా!" అంటూ వచ్చినదారేబట్టి మళ్లీ వెళ్లాడు.

క్రమంగా పందుల రొద దూరంగా పోతూ ఉంది. అతను వెళ్లుతూంటే నా దృష్టి అతనిపైబడింది. ముగ్గుబుట్టలాంటి తలా! ముడుతలు పడిన శరీరమూ, పట్టు సడలిన అవయవాలూ, పాపం! ఒక్క రూకకోసం ప్రొద్దస్తమానం నన్నంటిపెట్టుకొని తిరిగే ఆ ముసలివగ్గుమీద జాలి కలిగింది. కొడుకులూ,

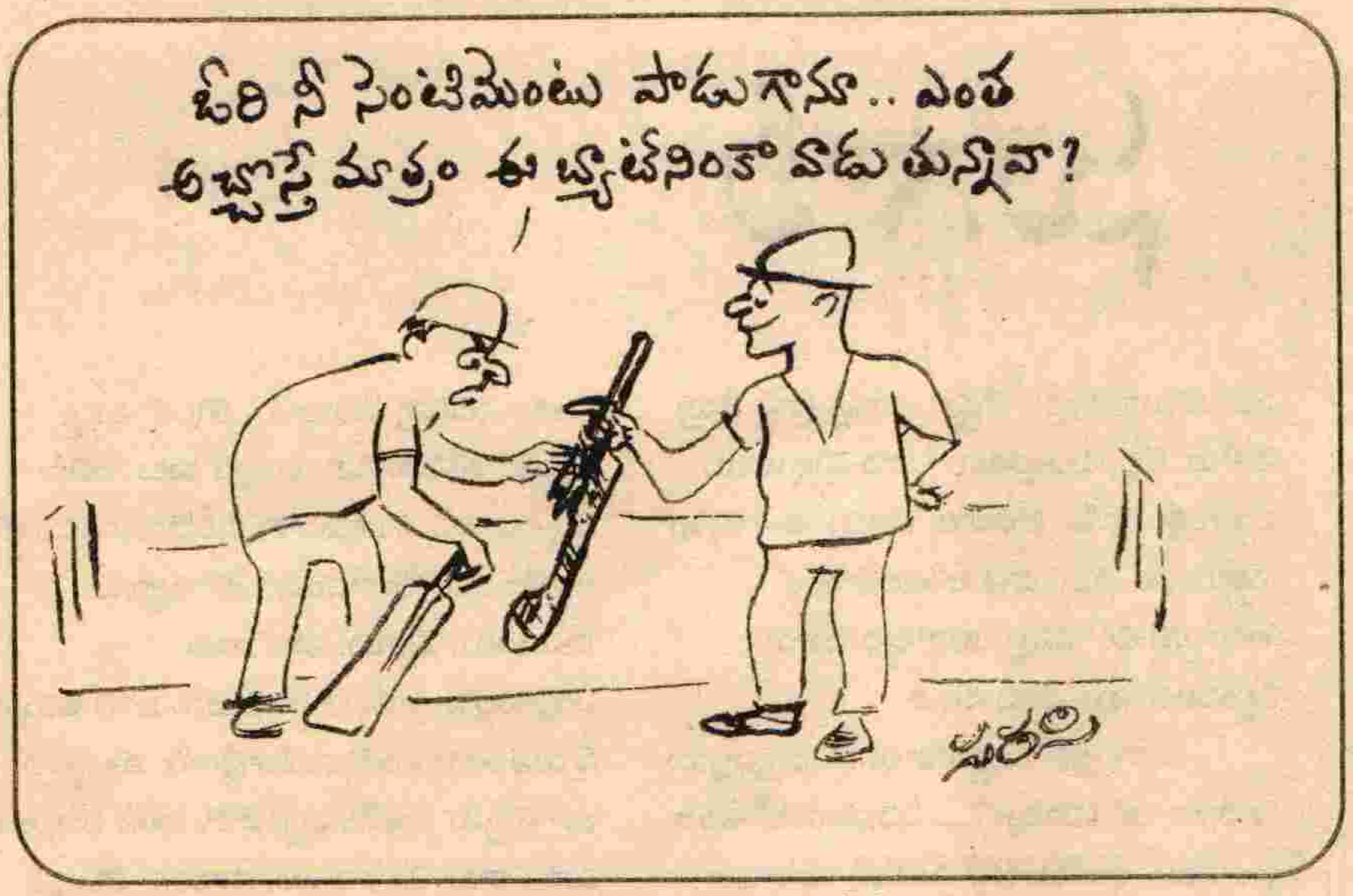

మనుమలూ
సంపాదించి పెడుతూ వుంటే వారి పోషణలో కాలం గడపాల్సిన వయసులో అతనికెందుకూ యీ పాట్లు? పొట్ట కూటికోసం!' అబ్బ! ఇందాక అతన్ని యీసడించి, చీవాట్లేసినందుకు నాలోనే నేను సిగ్గుపడ్డా. అతను వచ్చిన తరువాత క్షమాపణ కోరుకుందామనుకున్నా. కానీ నాలోని మధ్యతరగతి అహంకారం నన్నావిధంగా చేయనీయలేదు. మేధావిననే గర్వం, అరనై రాళ్లు సంపాదించుకునే సర్వేరును నన్నావహించింది. సభ్యత అడ్డువచ్చి సమాజంలో అతి నికృష్టస్థానంలో ఉన్న కూలివానికి క్షమాపణ చెప్పుకుంటావా? అని నన్నపహాస్యం చేసింది. వాటికి తల వంచాను. తలక్రింద చేతిని వూతగా పెట్టుకుని సోలిపోయాను.

లేచి చూచేవరకు 'క్రాన్‌స్టాఫ్' వూతగా వేసుకుంటూ 'పెగ్స్, గొలుసుల కట్టను మోసుకుంటూ వస్తూన్న గైడ్ కనిపించాడు. ప్రొద్దు తిరిగుతూంది. ఇప్పుడేమి చేయాలి? తిరిగి వెనుకకు మరలి బస్సు అందుకుందామంటే రోడ్డు మీదకి చేరడానికి కనీసం పదిమైళ్లన్నా నడవాలి. అంతదూరం నడచినా బస్సు అందుతుందనేది సందేహాస్పదం. ఒకవేళ అందినా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఈ లచ్చూగూడెం దాపుకు రావలసి ఉంటోంది. అందుకని ముందుకు వెళ్లడానికే నిశ్చయించుకున్నా. గైడ్ వచ్చిన తరువాత ఇంకా యెంతదూరం వెళ్లాలో అడిగా. "అబ్బే, యెంతోదూరం లేదు బాబయ్యా! అదో ఆ కనపడేదే నల్లకొండలతిప్ప. మనం బాగా నడిస్తే పొద్దుమునిగేలోగా చేరుకోవచ్చు!" చెప్పాడు గైడ్. ఈ ప్రాంతమంతా అతనికి కొట్టినపిండి. ఈ ప్రాంతాలను గురించి యెన్నో కథలనూ గాథలనూ చెపుతూ, యెప్పుడూ హుషారుగా ఉండేవాడు. ఈలాంటి గైడ్‌ను సంపాదించుకున్నందుకు నన్ను నేను ఎంతో అభినందించుకున్నా. ఇద్దరమూ మా గైడ్ తెచ్చిన తేనె త్రాగి, అంతకుముందే సంచిలో తెచ్చుకున్న ఫలహారాన్ని కొద్దిగా తిని ముందుకు నడిచాము.

కనుమ బాటమీదుగా నల్లకొండలతిప్ప దాటుతూ ఉంటే బాటకిరు వైపులా వెదురుచెట్ల అడవులు ప్రత్యక్షమయ్యాయి. ఒకదానినొకటి రాసుకుంటూ, సద్దు చేస్తూ భీతిని గొలుపుతున్నాయి వేదురు చెట్లు.

అది విశాలమైన మైదానం. ఆ ప్రదేశాన్ని, కొండను పటంలో పోల్చుకున్నట్లయితే దీర్ఘ చతురస్రాకారంమీద శంఖును నిలిపినట్లుగా ఉంది. ఆ మైదానంనిండా ముండ్లకంచెలుగాకుండా రెల్లు దుబ్బులు దట్టంగా పెరిగి ఉన్నాయ్. ఆ మైదానం మధ్యభాగంలో మర్రిచెట్టు యెన్నో మన్వంతరాలనుండి జీవిస్తున్నదా అనిపిస్తూంది. ఆ చెట్టును చూడగానే శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారి 'అర్థయోజన జటా ఘటోత్థ శాఖోప శాఖాంచజాట ... ఫలస్ఫాయ ద్వటక్ష్మాజము' తలపుకు వచ్చింది. బహుశా రాయలు ఈ చెట్టును చూచే ఆ విధంగా వర్ణించాడేమో? దానిక్రింద కొండబండ. దాదాపు వందమంది ఆశీనులవడానికి సరిపోయేలా ఉంది. ఆ బండకు అభిముఖంగా నల్లకొండలతిప్పలో నిట్రనిలువునా నిల్చొని ఒక మనిషి, అతని పాదాలు తాకుతూ ప్రక్కనే కూర్చొని ఒక పులి రూపాలు చెక్కబడి ఉన్నాయ్. ఆ ప్రదేశంనిండా అలముకొని ఉన్న రెల్లుదుబ్బులమధ్య అక్కడక్కడా సగం నేలలో పూడిపోయిన, గుంటలుగా మలచబడిన రాళ్లు ఆ ప్రదేశంలో యెప్పుడో ఒకప్పుడు మానవులు కాపురం చేశారనడానికి చిహ్నాలా? అన్నట్లు పడి వున్నాయ్. ఆ రెల్లు దుబ్బుల మధ్యలో చెవులపిల్లులు నిర్భయంగా గంతులేస్తూ ఆడుకొంటున్నాయ్.

ఏ నర మానవుడూ సంచరించని ఈ ప్రదేశాన్ని సర్వే చేయించడానికి పంపిన మా డిపార్ట్‌మెంటును మనసులో తిట్టుకుంటూ, దాహం తీర్చుకొనడానికి చారెడు నీళ్లయినా దొరుకుతాయేమోనని ఆ ప్రాంతాలన్నీ కలయజూచాను. అల్లంత దూరాన ఓ చిన్న జలాశయం కనిపించింది. సర్వే సరంజామాను ఆ బండమీద పడేసి దానిదరికి చేరా. ఆ చెరువు యెర్ర తామరలూ, నల్ల కలువలతో నిండుగా నిండి వుంది. (నా జీవితములో మొట్టమొదటిసారిగా నల్ల కలువలను ఆ ప్రాంతంలోనే చూచాను.) ఏమిటిది? ఈ నిర్జన ప్రదేశంలో నీటి అందాన్నెవరు తిలకిస్తారని! బహుశా జనపదాల్లో ఉంటే వాటిని చూడ్డానికి అలవాటుపడి ఆనందాన్నాస్వాదించలేరోమో!

పడమటి సంద్రంలో మునిగిపోతూన్న భానుగోళవు సింధూరకాంతులా తటాకంలో ప్రతిఫలిస్తూ మరింత ఆనందాన్ని కలుగజేస్తున్నాయి.

నలుదిక్కులా నల్లమల మహారణ్యాం, మధ్యభాగంలో మైదానం. మైదానంలో తటాకం, తటాకంలో ప్రతిఫలిస్తూన్న భానుమూర్తి బంగరు కిరణజాలం. కలువకన్నెలు, పద్మినిలు. ఆ ప్రకృతి సౌందర్యం నన్ను ముగ్ధుణ్ణి చేసింది. బాహ్యప్రపంచాన్ని, నా ప్రయాణ బడలికను మరిచిపోయి ప్రకృతిలో లీనమయ్యాను.

జలబాంధవుడు పశ్చిమాంబుధిలో మునిగిపోతున్నాడు. తమ ప్రియుని తమనుండి వేరుచేస్తున్న కాలపురుషుడిని దూషిస్తూ

గుల్లంకొండ తిరుపతిరావుగారు రాసిన ఈ కథ - 5 మే, 1998 సంచికలో ప్రచురితమయింది.

ఇద్దరూ ఇద్దరే

కుటుంబ కథాచిత్రాల నిర్మాత ఎడిటర్ మోహన్ తన ఇద్దరు కొడుకులనూ సినిమారంగానికి పరిచయం చేయడానికి రంగం సిద్ధం చేసుకుంటున్నారు. తనలా నిర్మాతహోదాలో మాత్రం కాదండోయ్. హీరోగా ఒకరిని, దర్శకుడిగా ఒకరిని. ఫిలిం ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో దర్శకత్వ శాఖలో శిక్షణ పొందుతున్న ఒకబ్బాయి రాజుని డైరెక్టర్‌గా, యాక్టింగ్ కోర్సు నేర్చుకుంటున్న మరో అబ్బాయి రవిని హీరోగా పరిచయం చేయబోతున్నారు. ఈ ఏడాదికాకుండా వచ్చే ఏడాదే వీళ్లిద్దరూ సినీరంగ ప్రవేశం చేస్తారు. ఇంకేం...ఈయన ఎలాగూ నిర్మాతేకాబట్టి ఒక కొడుకు డైరెక్షన్‌లో మరోకొడుకుని హీరోగా పెట్టి సినిమా తీస్తేసరి.

ఎల్.

ముఖపద్మాలను ముకుళించలేక, అతనివేపే దీనాతిదీనంగా జూస్తూ 'మరల నీ దర్శనభాగ్యం లభించేదెప్పుడు ప్రభూ?' అంటూ తమను వదలలేక వదలిపోతున్న ప్రియునికి బాధాతప్త హృదయంతో కెందామరలు వీడ్కోలు చెపుతూ వుంటే, వాటిని అపహాస్యం చేస్తూ వారి ప్రియుడు కాలగర్భంలో కలసిపోతున్నందుకు ఆనందిస్తూ, తమ రాజు తమను చేరవస్తాడనే సంతోషంతో నీలోత్పలాలు సింగారించుకొంటున్నయ్. ఒకే సరస్సు ఆలంబంగా పుట్టి పెరిగిన చలనరహితాలైన మొక్కలలోనే యింత వైరుధ్యమున్నప్పుడు ప్రపంచంలోని వివిధ దేశాల్లోని, వివిధ జాతుల మధ్య, వ్యక్తులమధ్య వైరుధ్యాలూ, వైమనస్యాలూ ఉండటం సహజమనుకున్నా.

మర్రిచెట్టు దరికి చేరాను. అనేక జాతుల పక్షుల కలకలారావాలతో కళకళలాడుతూండా మహీరుహం. పాపం బాగా అలసిపోయాడేమో, ఆ మహావృక్షం వూడల్లో ఒకదానిని ఆనుకొని నిద్రపోయాడు నా గైడ్ ముసలి తాత. "తాతా!" అని పిలుస్తూనే ఉలికిపడి లేచాడు. మా సరంజామా అంతా తీసుకొని జలాశయం దరికి చేరాము. ఫల హారం ముగించి ప్రక్కలు పరచాము. అప్పుడే కడలి గర్భంలోనుండి శీతమయూఖుని పూర్ణబింబం మెల్లిగా తొంగిచూస్తోంది. కలువహృదయం విప్పారి ఆనందంతో గంతులేస్తోంది. ఆ ఆనందంలో నేనుగూడ పాలుపంచుకుంటూనే, ఆ పరిసరాలను గురించిన భోగట్టా సేకరించాలనే తలంపుతో "తాతా! యిదివరలో ఇక్కడెవరైనా మనుషులుండేవారా?" అని అడిగా. ఇదివరకు మానవులు నివసించినట్లుగా అనేక చిహ్నాలగుపిస్తున్నా, రెవెన్యూ చట్టాల్లో ఆ గ్రామం పేరు నమోదై ఉన్నా, యిలాంటి ప్రశ్న వేసినందుకు నాలో నేనే నవ్వుకున్నా.

"ఉండేటోరు" అంటూ తాత చెప్పుకపోతున్నాడు. "ఒక్క ఆడదానికోసం ... ఒకటంటే ఒక్కటే మాసి. దానికోసం ఏంతమంది పోట్టాడుకున్నారు! ఎంతమంది కొట్లాడుకున్నారు! ఎన్ని పానాలు పోయినాయి! యెంత రగతం పారింది! లెక్క నేదు, బాబయ్యా!"

"అదేంటో వివరంగా జెప్పుతావా, తాతా!" అని అడిగా.

"ఇనండయ్యా, ఆ యిశేసమంతా సెపతా!" నంటూ మొదలెట్టాడు.

"యెనక తాతల కాలాన లంబాడోళ్ల తండాలు ఆవుల మేపుకుంటా దేశం అంతా కోనకోనలా తిరుగుతా ఉండేయి. అట్టా తిరుగుతా తిరుగుతా వుండే వాటిల్లో ఒక తండా యీ అడివికొచ్చింది. అప్పుడీ యడివంతా యెదురుతోపులమయంగా వుండేది. యెదురు బియ్యం మస్తుగా దొరుకుతుండేయి. వాళ్ల గొడ్డూ గోదకు గడ్డీ గాదము గూడ మస్తుగ వుంది. అందుకని వా ళ్లీ స్థలంలోనే కొంతకాలం ఉండిపోయినారు.

వాళ్లకు నాయకుడుండేవోడు. పేరుకు దగ్గ బంటు. లచ్చూ నాయకుడు. అమ్మ కొడుకు. ... మీసాల మీద నిమ్మకాయలు నిలిపేటోడు. ఎంత మాలావు పులిమీదైనా ఒంటిచేత్తో కలబడేవోడు. అదో ఆ బండ. ఆ పులి, ఆ మాసి వుంది. దాన్ని ఆయనే మలిపించిండు. వోనికి యిద్దరు పెల్లాలు. ఒకదాన్ని పెండ్లి కూతుర్నిజేసి ఇంట్లో కూకోబెట్టి వుంటే, యింకో తండాలోనుంచి యెత్తకొచ్చిండు. యింకొకదాన్ని వాళ్ల తండాలోనే బొట్టు గట్టిండు.

వాళ్ల తండా యీ స్థలంలోకి వచ్చిన తరువాత నాయకుడి చిన్న భార్యకు కూతురు కలిగింది. ఆ రోజు తండాలోని వాళ్లందరూ పండుగ జేసుకొని, కులదేవతకు జాతర చేసి, ఆ పిల్లకు సుగాలమ్మ అని పేరు పెట్టింద్రు. ఇప్పుడు నాయకుడి మనసంతా ఆ పిల్లపైనే. క్రింద దింపితే యెక్కడ మట్టొద్దోనని యెప్పుడు చేతుల్లోనే ఉంచుకునేటోడు. ఆ పిల్లతో ఆడుకుంటూ, పాడుకుంటూ తానొక బుల్లి పిల్లోడై తక్కినోళ్ల సంగతే మరిసిండు.

ఆ సంటిబిడ్డ సెపంచికంలో పడిపోయి తన 'పెద్దాలి' అంటే యెవరని? యింకో తండాలోనుండి లేపుకొచ్చేనే ... ఆమె సంగతి అసలు పట్టించుకొనడంలా. తరువాత యెన్నిరోజులకూ ఆమెకు పిల్లలు కలగకపొయ్యేతలికి 'గొడ్డుబోతని' సరిగ్గా సూడటం మానిండు. అసలే యెత్తుకొచ్చిందాయె. దానికితోడు యిప్పుడు సరిగ్గా చూడకపోవటం, కచ్చతో కుతకుతా ఉడికిపోయింది. అదునుకోసం కాసుక్కూర్చుంది దెబ్బతీయడానికి. అయినా పైకి మాత్తరం బాగా ఉన్నట్లే నటన జేత్తుండాది.

యేండ్లు జరిగిపోయి ... ఆ యేలెడు పిల్ల యెదిగి పెద్దదయింది. నా సావిరంగా! ఆ పిల్ల యెట్లుండదని! సుక్కల్లో సెందురిడ్లా గూడెంలో దగదగలాడిపోతుందంట. ఆ పిల్లకు వరసైనోడల్లా నేను జేసుకోవాలంటే నేను జేసుకోవాలని వాళ్లలో వాళ్లే గుద్దులాడుకుంటుండారంట ... ఇది యిట్లా ఉండగా మొదట లచ్చూ నాయకుడు పిల్ల నెత్తుకొచ్చిన తండా అవమానంతో తలెత్తలేక, యెప్పటికైనా పగ సాధించాల్నని, యిళ్లని యెదుకుత వొచ్చి తిప్పకవతల దిగినారంట.

ఒకనాడు ఆవులమందను కాయడానికి లచ్చూ నాయకుడు పెద్ద పెళ్లాన్నంపాడు. ఆ మందను మేపుకొని పొద్దుగూకెటేళకు యింటికి తికిరొస్తా చూసుకొనేవరకు మందలో ఆవు తప్పిపోయింది. ఇంటికిపోతే నాయకుడు తనను బతకనియ్యడని ఎదురు పొదల్లో యెదుక్కుంటా, అట్లా అవతలి దిక్కుకు పోయింది. గుడిశేలు కాపడేతలికి యెవురో ఆరా తీద్దామని దగ్గిరికి పోంగనే ... ఇంకేముంది, వాళ్ల అమ్మా, అయ్యా కాపడ్డారు. ఆపాట్న వోళ్లను కరసుకోని బావురుమని యెడుత్తావుంటే తండా నాయకుడు జూసి దగ్గిరకొచ్చి సల్లగా దువ్వి, మళ్లా వోళ్ల తండాలోకి జేర్చుకొని మొదిటి మొగుడితో కూరుత్తానని మాటిచ్చిండు ... లచ్చూగూడేన్ని నాశనం జెయ్యాలని, వోడు (లచ్చూ నాయకుడు) లేని అదునులో చెప్పి అంపమని కోరిండు. సందు సూసుకొని సెప్పంపుతానని మెల్లగా తిరిగి గూడేనికి సేరుకొంది. ఈ సంగతెవరికీ తెలవకుండా జాగర్త పడింది.

ఇది యిట్లా ఉండగా తన కూతుర్ని తనకంటే గొప్పోడికిచ్చి చెయ్యాలని లచ్చూ నాయకుడు అందర్నీ పిలిసి సభ జేసి, వాళ్ల తండాలో తనకు నచ్చినోడెవరూ లేడని, అల్లుణ్ణి యెదకడానికి పయానమైపాయె. ఈ అదనులో తనోళ్లకు వార్త జేరేసింది అతని పెద్ద పెళ్లాం. ఒక అర్దరేత్తిరికాడ అవతల తండాలో వోళ్లంతా బయలుదేరి యివతలకొచ్చి నాయకుడి గుడిసెలోకి దూరి కూతుర్ని యెత్తుకొని పోతుంటే తల్లి లెగిసి గోల జేసింది. ఆ గోల యిని అంతా మేలుకొని నాయకుడి ఇంటిదరి కొచ్చింద్రు. కాని యేం జేత్తరు పాపం ..... నిద్దర కండ్లతో తూల్తా వున్నవోళ్లను, అడ్డమొచ్చినోళ్లను నరికి ఆ పిల్లను యెత్తుకపోయింద్రు. వాళ్లతో గూడ లచ్చూ నాయకుడి పెద్ద భార్య పారిపోతుంటే మిగిలినోళ్లు పట్టుకునీ దీనిమూలాన్నే పచ్చటి తండా పాడయిందని దాన్ని రెండు తుండేలుగా నరికింద్రు.

అది తెలిసి సుగాలిని గూడ అట్టానే సంపాలనుకున్నారంట ఆ తండాలోని ముసిలోళ్లు. పిల్ల సక్కదనం జూసి తండాలోని వయసుకాడొకడు మోజుపడి ఆ పిల్ల నెట్టయినా దక్కించుకోవాలని అనుకొన్నాడు. వాళ్ల కులపెద్ద ఆ పిల్లను నరకటానికి కత్తి యెత్తేలోగా వాడి మెడను తెగేసినాడంట. కులపెద్ద దేవుడ్తో సమానమైనవోడిని సంపిండని, వోణ్ణి వాళ్లు తూట్లు పడబడిసి సంపినారంట తండాలోవాళ్లందరూ. తరువాత అంతా యేకమై లచ్చూ నాయకుని కూతుర్ని అంటే సుగాలిని గుంటదీసి నడుంవరకూ ఓభూమిలో పాతిపెట్టి, ఆ పిల్లమీదుగా ఆవులమందని తోలారంట. ఆ మంద ఆ పిల్లను నలగదొక్కతా ముందుకుపోయింది. ఆ తరువాత లచ్చూ నాయకుని తండాలో చావగా మిగిలినోళ్లు గొడ్డూ గోదా తోలుకుని యీ సోటొదిలి యెటో యెల్లారంట. ఇప్పటికీ ఆ అమ్మాయి దయ్యమై రేత్రిళ్లు తిరుగుతుంటదని మా తాత సెప్పిండు!" అంటూ తాత ఆ స్థానాన్ని గూర్చిన గాథను వివరించాడు.

"అయితే తాతా! ఇంతకూ నీ వెరగవన్నమాట?"

"అబ్బే, నాకేటి తెలుసు బాబయ్యా! అప్పట్లో నేను పదేండ్ల బుడతణ్ణి. ఒకనాడు మా తాతెంట యీ ప్రాంతంలోకి కట్టెల కొచ్చినా ... అప్పుడు జెప్పిండు, తన సిన్నతనంలో ఉండేవోరంట!"

"తాతా! నిజంగా ఇది జరిగి ఉంటుందంటావా?" అని అడిగా అనుమానంగా.

"నిజం! సత్తెపెమాణికంగా! మా తాత పాణం పోయినా అబద్ధమాడేటోడు గాదయ్యా!" అన్నాడు తాత. పాపం, తన తాత నిజాయితీమీద యెంత నమ్మకమో తాతకు!

"ఇది నిజంగా జరిగిందేనా?" ఇంకా నన్నీ అనుమానం వదలడంలా. ఏమో ఎందుక్కాకూడదూ? పెద్దలు యౌవనోన్మాదంలో చేసిన పొరపాట్లకు పిల్లలకా ప్రాయశ్చిత్తం?! ఆ లచ్చూ నాయకుడి కూతురు సుగాలి రూపం యెలా వుంటుందోనని వూహించుకొనడానికి ప్రయత్నించా. కానీ నా వూహకందలా. పాపం, పెద్దవారి క్రౌర్యానికి బలియైన అబల. నవ యౌవన శోభావతి. తన తలపులోని వలపులు పూయించుకోవాలని యెన్నెన్ని కలలు గన్నదో. ఏ ప్రియుని కౌగిట్లో సొక్కి సోలిపోవాలని కాంక్షించిందో తానూ ఒక మాతృమూర్తి అయి చంటిపాప చెక్కుటద్దాలను తనివిదీరా ముద్దిడుకోవాలని యెంతగా ఉవ్విళ్లూరిందో ఆ లేజవరాలికి యెంత అన్యాయం జరిగింది ... ప్చ్.... ప్చ్...

మరురోజు ఉదయం పని పూర్తి చేసుకొని, సాయంత్రానికి వూరు చేరి, ఆఫీసుకెళ్లి సర్వే ఖండాల స్కెచ్ అప్పగించాను. నన్ను సూడగానే మా యస్.ఓ. "ఐ యామ్ వెరీ సారీ మిస్టర్ రావ్! మీకు అనవసర శ్రమ కలిగించాను. ఆ లచ్చూగూడేన్ని రెవిన్యూ పద్దుల్లోనుండి తొలగించారని జి.ఓ. వచ్చింది" అని చెప్పారు. కానీ నా శ్రమ వృథా అయిందని బాధపడలా. ఆ సుగాలీ ప్రతిరూపును వూహించుకొనలేకపోయాననే బాధ మాత్రమే మిగిలింది. అప్పుడే కాదు, ఇప్పుడు కూడా ప్రయత్నిస్తున్నా. ప్రతిసారీ ఓటమినే పొందుతున్నా. నల్లకొండలతిప్ప మైదానం, మర్రిచెట్టు, జలాశయం, వాటిమధ్య నడయాడిన సుగాలి యెలా వుంటుంది? ఏమో! ఆ పరిసరాలు గుర్తుకు వచ్చినప్పుడెల్లా ఆ అవ్యక్తమైన సుగాలి నన్ను ఆలోచింపజేస్తూనే వుంది. ■